

GÖRME ENGELLİ ÇOCUKLARIN OKUMA HIZLARININ NORMAL GÖRME DÜZEYİNE SAHİP YAŞITLARIYLA KARŞILAŞTIRILMASI

Uz. Fizyoterapist Songül ATASAVUN*

Doç. Dr. Fizyoterapist Esra AKI*

Özet: Bu çalışma, görme engelli çocuklar ile normal görme düzeyine sahip çocukların okuma hızlarını karşılaştırmak amacıyla planlandı. Çalışmaya Ankara'da bulunan İlköğretim okulunda eğitim gören, yaşları 7-14 yaşlarında, iletişim kurabilen ve normal görme düzeyine sahip 30 çocuk ile 30 görme engelli çocuk alındı. Normal görme düzeyine sahip çocuklara bir dakika süresince 14 punto büyüklüğünde yazılmış olan metin okutuldu. Görme engelli çocuklara ise aynı metnin Braille alfabesine çevrilmiş biçimi okutuldu. Okunan toplam harf ve boşluklar sayılarak 6' ya bölündü ve çıkan sonuç okuma hızı olarak kaydedildi. Normal görme fonksiyonuna sahip bireylerin dakikada ortalama 97. 66 ± 54. 88 kelime, görme engelli bireylerin ise dakikada 17. 63 ± 15,87 kelime okuduğu saptandı. Her iki grubun okuma hızları karşılaştırıldığında gruplar arasındaki farkın normal görme düzeyine sahip çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<. 05). Sonuç olarak, görme engelli çocukların normal görme düzeyine sahip çocuklardan daha düşük hızda olmalarının görme engelli çocukların Braille ile okudukları kitap sayısının yetersiz olmasından ve okuma ile ilgili olarak daha az cesaretlendirilmiş olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Ayrıca, görme engelli çocukların okuma hızlarını artırılabilirliği ve daha iyi akademik başarı seviyelerine ulaşabilecekleri düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: görme engelli, okuma hızı

COMPARISON OF READING SPEED BETWEEN VISUALLY HANDICAPPED CHILDREN AND SIGHTED PEERS

Abstract: The aim of this study was to compare to reading speed between visually impaired with children and normal sighted children. This study was included who were continuing education in Ankara primary school, their age range's was 7- 14 years and 30 sighted to 30 visually impaired. Sighted children read a page in a one minute which letter sized 12. Same page was read by Braille in visually impaired children. Reading words of children were detected by counting totally reading letter and dividing it to six as a word is formed by 6 characters (including space).

* Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü

Ufuk Ötesi Bilim Dergisi Cilt 6, Sayı 2, Kasım 2006, ss. 49-53

True reading word in a minute was 97. 66±54. 88 in normal sighted children and 17. 63±15. 87 in visually impaired children. There were significant differences between groups ($p < 0. 05$). As a conclusion, results of we calculated same page to reading letter. It was found sighted children read a letter better than visually impaired children. It was thought that visually impaired children less reading a book with Braille therefore they did not developed their reading skills. This method was simple, valid and took a short time. It was concluded that the increasing the reading speed of visually handicapped children might help to academic success.

Key Words: visual handicap, reading speed

GİRİŞ

Görme fonksiyonu; objelerin ve kişilerin vücut kısımlarının birbirleriyle ilgisini, hareket ve fonksiyonlarının farkında olmayı sağlayan algı bütünlüğünün ürünüdür. Görme keskinliği ve görsel deneyimler görme fonksiyonunun ana bileşenleridir (1, 2).

Görme kaybı, görme fonksiyonunda meydana gelen çeşitli derecelerdeki değişiklikleri tanımlamada kullanılan oldukça genel bir terimdir. Görme engeli, ışık algısının olmaması sonucu görmenin tamamen kaybını ifade etmektedir (1, 3, 4).

Görme kaybı olan çocukların görsel deneyimleri normal gören çocuklardan eksik olacağı için objeler hakkında dokunma yoluyla görsel hafıza oluşturmak zorundadırlar. Başlangıçta objeler arası ilişkilendirmede sorunlar olabilmektedir. Örneğin; görme engelli bir çocuk bardaktan su içmeyi öğrenirken, boşalan bardağı doğru bir paternde masa üzerine koymada başarısızlık gösterebilir. Çünkü bardak ile masa arasındaki ilişkilendirmede eksik deneyim kazanımı söz konusudur (5). Sonuç olarak görme engelli çocuklar günlük yaşam aktivitelerinde sınırlı deneyim kazanmaktadırlar.

Çocukların günlük yaşamda bağımsızlık düzeyinin önemli olduğu aktivite alanlarından biri de akademik becerilerdir. Akademik becerilerin temelinde yer alan okuma becerisi ise yeterli görme keskinliğinin yanı sıra zaman içinde kazanılan okuma tecrübesini de gerektirmektedir. Literatür gözden geçirildiğinde görme engelli çocukların okuma becerilerini inceleyen çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın amacı; görme engelli ve normal görme düzeyine sahip çocukların okuma hızlarını değerlendirerek sonuçları karşılaştırmaktır.

Bireyler

Bu çalışmaya görme engelliler okullarında eğitim görmekte olan 30 görme engelli ve devlet okullarında eğitim görmekte olan 30 normal görme düzeyine sahip 30 çocuk çalışmaya alındı. Çocukların yaşları 7–12 yıl arasında değişmekte olup görme engelli çocukların (13 kız, 17 erkek) yaş ortalaması 9.41 ± 2.18 yıl, normal görme düzeyine sahip çocukların (15 kız, 15 erkek) yaş ortalaması ise 9.36 ± 2.39 yıldır. Bu çalışmanın yapılabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izin alınarak okulların yönetimlerine teslim edildi.

Yöntem

Okuma hızının değerlendirmesi öğrenciden yazılı bir metni 1 dakika süreyle yüksek sesle okuması istenerek yapıldı. Metin, normal görme düzeyine sahip çocuklar için beyaz kâğıda 14 punto büyüklüğünde, Times New Roman yazı tipinde ve çift satır aralığında hazırlandı. Görme engelli çocuklar için ise aynı metin görme engelliler okulunda grev yapan görme engelli bir öğretmen tarafından Braille alfabesi ile hazırlandı (Şekil 1). Okuma hızı, çocuğun 1 dakika süresince okuyabildiği metni oluşturan harfler ve boşluklar sayılıp 6'ya bölünmesi ile hesaplandı (6).

İstatistiksel Analiz

Değerlendirme sonuçlarından elde edilen veriler aritmetik ortalama \pm standart sapma ($X \pm SD$) olarak belirtildi. Gruplar arasındaki fark Mann-Whitney Z testi ile karşılaştırıldı. Analizlerin yorumlanmasında yanılma düzeyi $p < .05$ olarak seçildi.

Bulgular

Her iki gruptaki olgular yaşları açısından karşılaştırıldığında gruplar arasında fark olmadığı, grupların homojen olduğu görüldü ($p > .05$). Görme engelli çocukların okuma hızlarının normal görme düzeyine sahip olan çocuklardan daha yavaş olduğu saptandı. Aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edildi (Tablo 1).

Tartışma

Çocuklar fiziksel ve sosyal çevrelerinden aldıkları uyaranlar ile motor ve öğrenme gelişimlerini sürdürmektedirler. Görsel uyaranların yetersiz olduğu durumlarda çocukların gelişim süreci de etkilenmektedir (7). Okuma hızı da eksik görsel bilgi sonucunda etkilenen ve öğrenciler için son derece önem taşıyan bir aktivitedir. Dekker ve Koole da okuma hızının akademik başarı ile ilişkili olduğunu vurgulamışlardır (8).

Bailey ve arkadaşları okuma hızında, göz hareketlerinin kontrolünün ve gözlerin fiksasyonunun rol oynadığını belirtmişlerdir. Özellikle çocuklarda harfleri tanıyarak kelimeleri oluşturmaları ve cümleleri tanımada görsel becerilerin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Yavaş okuma hızının temelinde ise eksik görsel hafıza deneyimlerinin ve okuma ile ilgili materyallere karşı ilgi ve cesaret azlığından kaynaklandığını belirtmişlerdir (9). Rubin normal görme fonksiyonuna sahip bireylerin dakikada ortalama 250 – 400 kelime okuyabildiğini belirtmiştir (6). Bu çalışmada Rubin'in kelime sayısı hesaplama yöntemi kullanılarak okunan toplam harf ve boşluk sayısının 6'ya bölümünden çıkan sonuç değerlendirmeye alınmıştır. Bu yöntemin avantajları kolay ve kısa sürmesinin yanı sıra güvenilir olmasıdır. Bu çalışmanın sonucunda görme engelli çocukların okuma hızlarının normal görme düzeyine sahip çocuklardan oldukça düşük çıkması diğer araştırmacıların hipotezlerini desteklemektedir.

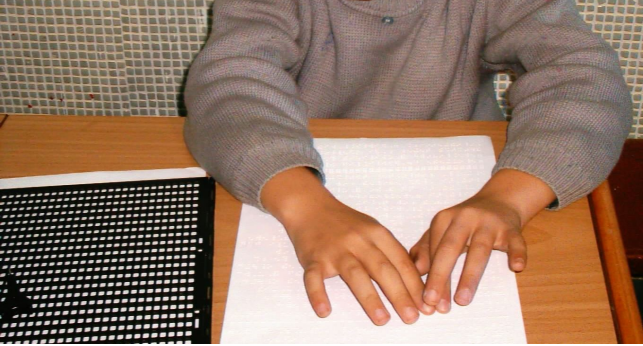
Bu çalışmanın sonucunda görme engelli çocukların normal görme düzeyine sahip çocuklardan oldukça düşük okuma hızına sahip oldukları görülmüştür. Görme engelli çocuklar için Braille ile yazılmış kitapların sınırlı olması nedeniyle okuma hızlarının yavaş olabileceği düşünülmüştür. Diğer yandan görme engelli çocukların okuma ile ilgili olarak daha fazla teşvik edilmesi ve cesaretlendirilmelerinin, onların okuma hızlarını artırabileceği ve bununla ilgili olarak daha iyi akademik başarı seviyelerine ulaşabilecekleri düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Collanbrander, A. ve Fletcher, D. C. Basic concepts and terms for low vision rehabilitation". **The American Journal of Occupational Therapy**, 49: 9, 865-869, 1995.
2. Faye, E. E. , Albert, D. L. , Freed, B. , Seidman, K. R. ve Fischer, M. Defining low vision". **The Lighthouse Ophthalmology Resident Training Manual**. A New Look at Low Vision Care', Lighthouse International, New York, 3-8, 2000.
3. Collanbrander, A. , Schuchard, R. A. ve Fletcher, D. C. Evaluating visual function". '**Low Vision Rehabilitation**' (Ed. Fletcher, D. C.)' da, American Academy of Ophthalmology, San Francisco, 25- 47. 1999.
4. Beaver, K. A. ve Mann, W. C. Overview of technology for low vision". **The American Journal of Occupational Therapy**, 49:9, 913- 921, 1995.
5. Groenveld, M. Effects of visual disability on behaviour and the family". '**The Management of Visual Impairment in Childhood**' (Ed. Fielder, A. R. , Best, A. B. , Bax, C. O.)' da, Mac Keith Pres, London, 64- 77, 1993.

6. Rubin, G. S. "Vision and reading". **Ophthalmology Clinics of North America**, 7:2, June, 237- 241, 1994.
7. Murphy, M. F. ve O'driscoll, M. "Observation on the motor development of visually impaired children". **Physiotherapy**, 75:9, 505- 508, 1989.
8. Dekker, R. ve Koole, F. D. "Visually impaired children's visual characteristics and intelligence". **Developmental Medicine and Child Neurology**, 34, 123- 133, 1992.
9. Bailey, I. L. , Lueck, A. H. , Greer, R. B. , Tuan, K. M. , Bailey, V. M. ve Dornbusch, H. G. "Understanding the relationships between print size and reading in low vision". *Journal of Visual Impairment and Blindness*, June, 325-334, 2003.

Şekil 1. Braille alfabesini kullanarak okuma

Tablo 1. Grupların okuma hızlarının karşılaştırması

	Normal görme düzeyine sahip çocuklar		Görme engelli Çocuklar		Mann Whitney Z testi	
	X	SD	X	SD	Z	p
Okuma hızı (kelime/ dk)	97. 66	54. 88	17. 63	15,87	-4. 98	0. 001*

*p< . 001